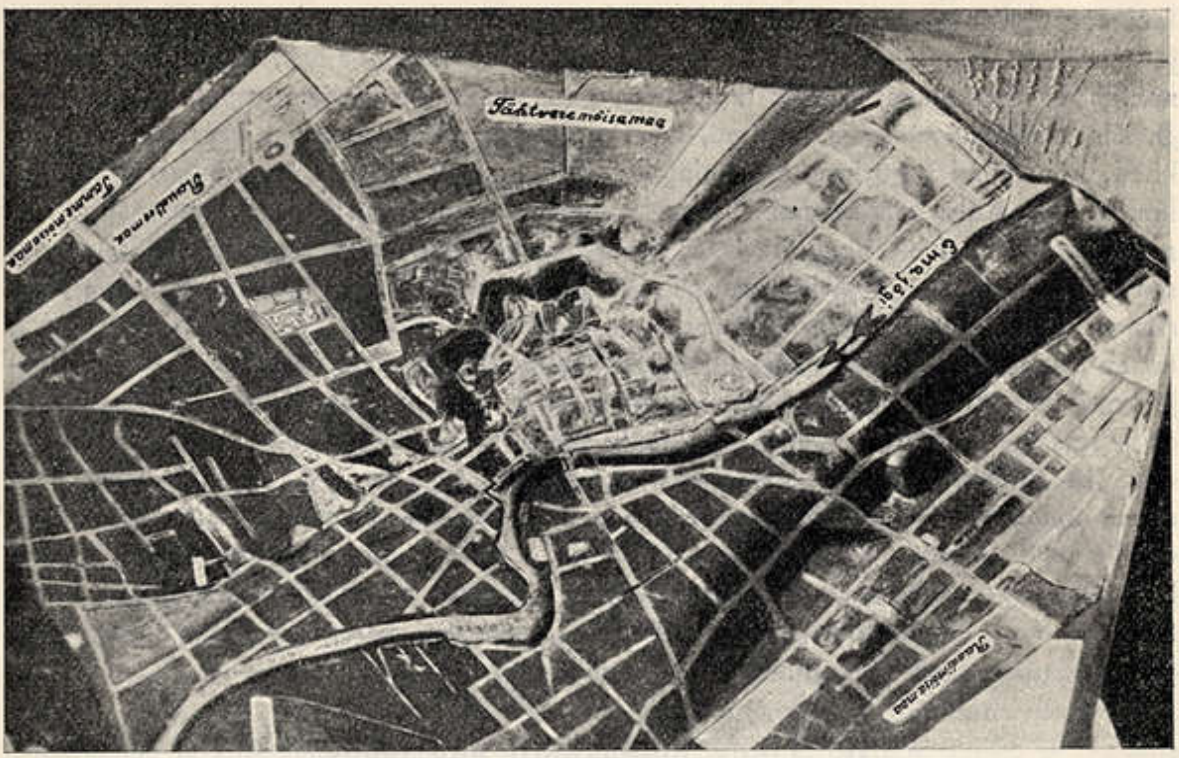

Modelge de C. Masing. C. Masing'i mudeli järele.

18. joon. Tartu aseme reljeefplaan.
Profil des hauteurs de Tartu.

Pildi diagonaalis loodest kakku arenev Emajõgi ja ürgorg. Kirdeperve astang — Kaagimägi, edelapervest suiduv hambuline Toom, lammil kühmjas laid ja jõelookesse ulatuv Aurikukärk. Tumedamast aluspõhjast erineb valevajoonine teestik.

jätkub Vene teena Vabadussillale ning teine koondub tuttavale Henningi väljakule. Juba linnaprofiilis liikudes märkame, et vastmainitud maanteid ning lõunast tulevaid Kaarli (= Karlova) ja Tähe teed iseloomustab kõveravõitu jooks ning isekaarde suundumine. Linnulennult *resp.* plaanilt selgub otsekohe nende kiire- ehk k o d a r a - taoline koondumine linnakeskusse, aga ka lahkheli linna ülejäänud teestikuga. Maanteestik koondub tagamaalt linna radiaalselt; ta sümboliks on k i i r t e k i m p. Linnas endas valdava teestiku põhivõrgu koostavad pinnamoodi jäljendavad loodest kakku ning edelast kirdesse, s. o. ürgoruga rööbiti ja risti kulgevad s i r g t e e d; nende sümboliks on š o g i l a u d — jaapani püstkülikuline malelaud. Seetõttu on teederistmed reeglipäraselt ka täisnurksed. — Ürgoru laienemistendentsi kagusuunas markeerivad täpsalt ta perveserval ja veeru lähedal jooksvad ning loodest kakku hajuvad Tallinna + Jaama ja Tähtvere pargi + Toomi peapuiestee + Tähe tee. Sellele vastavalt suunduvad kõik lammi- ja perveteed: sihivad alul loodest kakku ja murduvad siis Pargi lisaoru kohalt — kus ürgorg lõunasse käändub — lõunasse. Sama lugu kordub risti orgu kulgevate teedega: kuni Kaarlimõisa jooneni sihivad nad edelast kirdesse, siit peale aga hoiduvad päikesetõusu poole. Ja puuduks kodarteestik, siis kuuluks terve Tartu teedevõrk ruut- *resp.* malelaud- ja püstkülik- *resp.* šogilaud-teestiku tüüpi. Ent kodarteestik toob endaga kaasa veel teissuguseidki jooni. Seal, kus ta — kas täiesti või peaaegu — täisnurgi (Narva ja Tallinna (Puiestee), Raatuse ja Jaama tee) või väga kitsa teravnurgi (Jakobi ja Tähtvere tee) koondub, lepib ta ruut- ja püstkülikulise teevõrgu lihtsa lõikamisega, kuid sünnib koondumine kesk-